

Domovská stránka>Rodinné veci a dedenie>Majetkové vzťahy v manželstve a registrovanom partnerstve>**Majetkové pomery v manželstve**
Laulāto mantiskās attiecības

Lotyšsko

1 Vai šajā dalībvalstī laulāto mantiskās attiecības ir reglamentētas tiesību aktos? Kas tajos ir noteikts?

Latvijā laulāto mantiskās attiecības ir reglamentētas Latvijas Republikas Civillikuma PIRMĀS DAĻAS “Ģimenes tiesības” Ceturtās apakšnodaļas “Laulāto mantiskās tiesības” I nodaļā “Laulāto likumiskās mantiskās attiecības”, proti, 89. – 110. pants.

Katrs laulātais patur mantu, kas piederējusi viņam pirms laulības, tāpat arī to mantu, ko viņš iegūst laulības laikā kā atsevišķu mantu. Viss, ko laulības laikā laulātie iegūst kopīgi vai viens no viņiem, bet ar abu laulāto līdzekļiem vai ar otra laulātā darbības palīdzību, ir abu laulāto kopīga manta; šābu gadījumā jāpieņem, ka šī manta pieder abiem līdzīgās daļās.

Katram laulātajam visā laulības pastāvēšanas laikā ir tiesība pārvaldīt un lietot visu savu mantu — kā pirms laulības piederējušo, tā arī laulības laikā iegūto. Abu laulāto kopīgo mantu laulātie pārvalda un ar to rīkojas kopīgi, bet, abiem laulātajiem vienojoties, to var pārvaldīt arī viens no viņiem. Viena laulātā rīcībai ar šo mantu nepieciešama otra laulātā piekrišana.

Katra laulātā atsevišķa manta ir sevišķi ir:

- 1) manta, kas laulātajam piederējusi pirms laulības vai ko laulātie līgumā noteikuši par atsevišķu mantu;
- 2) priekšmeti, kas noder tikai viena laulātā personīgai lietošanai vai vajadzīgi viņa patstāvīgā darbā;
- 3) manta, ko viens laulātais ieguvis bez atbildības laulības laikā;
- 4) laulātā atsevišķās mantas ienākumi, kas nav nodoti ģimenes un kopīgās mājāsaimniecības vajadzībām;
- 5) manta, ar ko atvietota iepriekšējās (1.—4.) punktos minētā manta.

Tas, ka zināma manta ir atsevišķa, jāpierāda tam laulātajam, kas to apgalvo. Tas, ka nekustamais īpašums ir viena laulātā atsevišķa manta, ierakstāms zemesgrāmatās.

2 Kā laulātie var izveidot savas mantiskās attiecības? Kādas šajā gadījumā ir oficiālās prasības?

Savas mantiskās tiesības laulātie var nodibināt, pārgrozīt un izbeigt ar laulības līgumiem kā pirms došanās laulībā, tā arī laulības laikā.

Laulības līgumā tā slēdzēji var laulāto likumisko mantisko attiecību (Civillikuma 89. un turpm. p.) vietā noteikt visas laulāto mantas šķirtību (Civillikuma 117. un turpm. p.) vai kopību (124. un turpm. p.).

Ja laulības līgumā noteikta laulāto mantas kopība, viņiem pirms laulības piederējusi, kā arī laulības laikā iegūtā manta, izņemot atsevišķo, ir apvienota vienā kopīgā nedalāmā masā, kura laulības laikā nepieder nevienam laulātajam atsevišķā daļā. Laulības līgumā, nosakot laulāto mantas kopību, laulātie vienojas par to, kurš no viņiem būs mantas kopības valdītājs (vīrs, sieva vai abi kopīgi). Ja mantas kopības valdītājs ir viens no laulātajiem, viņš ar 128. pantā paredzētajiem aprobežojumiem bez norēķina lieto un ar to rīkojas savā vārdā un viņam ir pienākums segt ģimenes un kopīgās mājāsaimniecības izdevumus. Ja laulības līgumā noteikta visas laulāto mantas šķirtība, katrs laulātais ne vien patur viņam pirms laulības piederējušo mantu, bet arī laulības laikā var to patstāvīgi iegūt, lietot un ar to rīkoties neatkarīgi no otra laulātā.

3 Vai pastāv ierobežojumi laulāto mantisko attiecību izveides brīvībai?

Laulātais savu mantu vai savu daļu laulāto kopīgajā mantā var nodot pārvaldībā otram laulātajam, kam šī manta ar visiem līdzekļiem jāsargā un jāglabā. Ja laulāto kopīgais nekustamais īpašums ierakstīts zemesgrāmatā uz viena laulātā vārda, pieņemams, ka otrs laulātais savu daļu šajā īpašumā nodevis viņa pārvaldībā.

Ja laulātā pārvaldīšanā atrodas otram laulātajam piederošas ēkas, viņam jāizdara ne vien nepieciešamie izlabojumi, bet arī uzlabojumi, ciktāl to pieļauj ienākumi no šā otra laulātā mantas.

Viena laulātā nekustamo īpašumu otrs laulātais var iznomāt vai izīrēt uz laiku, ne ilgāku par trijiem gadiem un neierakstot līgumu zemes grāmatās. Lai laulātais ar viņa pārvaldībā esošajām otra laulātā mantiskajām vērtībām varētu rīkoties tā, ka viņa rīcība pārsniegtu parastās pārvaldības robežas, viņam jāizprasa otra laulātā piekrišana.

Abu laulāto pienākums ir segt ģimenes un kopīgās mājāsaimniecības izdevumus no laulāto kopīgās mantas. Ja laulāto kopīgās mantas nepietiek ģimenes uzturēšanai, katrs laulātais var prasīt, lai otrs laulātais piedalās ģimenes un kopīgās mājāsaimniecības izdevumos samērā ar savas atsevišķās mantas stāvokli. Gadījumā, kad laulātie dzīvo šķirti, laulātais, ja nepieciešams, var prasīt no otra laulātā samērā ar viņa mantas stāvokli līdzekļus iepriekšējā labklājības līmeņa nodrošināšanai.

Pūrs, ko sievietei laulības gadījumam piešķirusi vecāki, radi vai citas personas, pieder sievai, kaut arī tas būtu nodots vīram.

Par laulātā personīgo mantu uzskata:

- 1) mantu, kas laulātajam jau piederējusi pirms laulības noslēgšanas dienas;
- 2) mantu, kas pēc laulības noslēgšanas dienas saņemta dāvinājumā vai mantojumā;
- 3) katra laulātā tīri personīgai lietošanai domāto mantu;
- 4) mantu, kas laulātajam nepieciešama, lai īstenotu savu nodarbošanos;
- 5) mantu, kas saņemta kā kaitējuma kompensācija, kā arī ar pilnīgu vai daļēju darbaspēju zaudējumu saistītu pensiju;
- 6) mantu, kas iegūta par transfertenu vai personīgās mantas apmaiņu, ja to tieši norāda iegūšanas laikā.

Mantas kopībā papildus ietilpst šāda manta:

- 1) katra laulātā gūtie ienākumi, kas ir saņemti un nav tikuši iztērēti līdz kopības izbeigšanai;
- 2) ienākumi no katra laulātā atsevišķās darbības, ja tie nav tikuši iztērēti līdz kopības izbeigšanai;
- 3) uzņēmumi, kurus laulātie pārvalda kopīgi un kas izveidoti pēc laulības noslēgšanas dienas.

Abi laulātie katrs atsevišķi atbild par mantas kopības pārvaldību un tās pārstāvēšanu tiesvedībā attiecībā uz darbībām, kas skar mantas kopību, savukārt tie kopīgi atbild par ārkārtas pārvaldības ietvaros veiktām darbībām.

4 Kādas ir laulības šķiršanas, atšķiršanas vai laulāto mantisko attiecību anulēšanas juridiskās sekas?

Laulāto likumiskās mantiskās attiecības izbeidzas:

- 1) pēc laulāto vienošanās;
- 2) ja viens laulātais mirst;

3) šķirot laulību vai pastāvot laulībai — pēc viena laulātā pieprasījuma, ja otra laulātā parādi pārsniedz viņa atsevišķās mantas vērtību vai arī viņa rīcības rezultātā manta var ievērojami samazināties vai izputēt.

Dalot laulāto kopīgo mantu, ņem vērā visu laulāto mantu, kas nav atzīstama par viena laulātā atsevišķo mantu, — kustamās un nekustamās lietas ar visiem piederumiem, kā arī laulāto prasījumus un saistības.

Laulāto kopīgā manta dalāma pēc mantojuma dalīšanas kārtības vispārējiem noteikumiem (731.p. un turpmākie panti).

5 Kādas sekas laulāto mantiskajās attiecībās ir viena laulātā nāvei?

Ja laulāto likumiskās mantiskās attiecības izbeidzas ar viena laulātā nāvi, tad pēc pārdzīvojušā laulātā daļas nodalīšanas mirušā laulātā daļa pāriet viņa mantiniekiem.

Pārdzīvojušais laulātais manto no mirušā neatkarīgi no tam, kāds mantisko attiecību veids pastāvējis starp laulātiem laulības laikā.

Laulātais saņem bērna daļu, ja gribu mantot izteikušo bērnu skaits ir mazāks par četriem, bet, ja gribu mantot izteikušo bērnu skaits ir četri vai vairāk, — ceturto daļu.

6 Kura iestāde ir kompetenta lemt lietā saistībā ar laulāto mantiskajām attiecībām?

Tiesu iestādēm ir jurisdikcija atbilstīgi vispārējiem noteikumiem.

7 Kādas ir laulāto mantisko attiecību sekas attiecībā uz tiesiskajām attiecībām starp vienu laulāto un trešām personām?

Par saistībām, ko laulātie kopīgi noslēguši ģimenes vai kopīgās māsainniecības vajadzībām, viņi atbild ar kopīgo mantu un katrs ar savu atsevišķo mantu, ja kopīgās mantas nepietiek.

Par saistībām, ko viens no laulātajiem noslēdzis ģimenes vai kopīgās māsainniecības vajadzībām, šis laulātais atbild ar savu mantu tad, ja laulāto kopīgās mantas nepietiek. Otrs laulātais par šīm saistībām ar savu mantu atbild tikai tad, ja pēc saistības saņemtais izlietots ģimenes vai kopīgās māsainniecības vajadzībām.

Par saistībām, kas izriet no viena laulātā neatļautas darbības, atbild vispirms šis laulātais ar savu atsevišķo mantu, bet, ja tās nepietiek, — ar savu daļu laulāto kopīgajā mantā.

Par saistībām, ko laulātais noslēdzis uz savu personīgo rēķinu vai bez otra laulātā piekrišanas, šis laulātais atbild vispirms ar savu atsevišķo mantu, bet, ja tās nepietiek, — ar savu daļu laulāto kopīgajā mantā.

Viena laulātā manta neatbild par otra laulātā saistībām. Ja par viena laulātā parādiem vērsta piedziņa uz otra laulātā atsevišķo mantu, pēdējais var prasīt, lai šo mantu atsvabina no piedziņas. Ja par viena laulātā parādiem vērsta piedziņa uz laulāto kopīgo mantu, otrs laulātais var prasīt mantas dalīšanu un viņa daļas atsvabināšanu no piedziņas.

Laulāto mantas sadalīšana neatņem laulāto kreditoriem viņu tiesības. Trešo personu iegūtās tiesības paliek spēkā.

8 Īss procedūras apraksts — laulāto īpašuma sadalīšana, tai skaitā nodalīšana, izdalīšana vai atbrīvošanās no tā šajā dalībvalstī.

Ja, pastāvot laulībai, laulāto kopīgā manta sadalīta, viņu mantiskajām attiecībām piemērojami noteikumi par visas laulāto mantas šķirtību (Civillikuma 117.p. un turpmākie panti).

Ja laulības līgumā noteikta visas laulāto mantas šķirtība, katrs laulātais ne vien patur viņam pirms laulības piederējušo mantu, bet arī laulības laikā var to patstāvīgi iegūt, lietot un ar to rīkoties neatkarīgi no otra laulātā.

9 Kāda ir procedūra un dokumenti vai informācija, kas parasti nepieciešama nekustamā īpašuma reģistrācijai?

Lai laulības līgumiem piešķirtu saistošu spēku pret trešajām personām, tie ierakstāmi laulāto mantisko attiecību reģistrā un par nekustamo mantu — arī zemesgrāmatās.

Tas, ka zināma manta ir atsevišķa, jāpierāda tam laulātajam, kas to apgalvo. Tas, ka nekustamais īpašums ir viena laulātā atsevišķa manta, ierakstāms zemesgrāmatās.

Tas, ka nekustamais īpašums ietilpst mantas kopībā, ierakstāms zemesgrāmatās. Katrs laulātais var prasīt, lai ieraksta zemes grāmatās uz abu laulāto vārda tādu nekustamo īpašumu, kas ietilpst laulāto mantas kopībā.

Ja, pastāvot laulībai, laulāto kopīgā manta sadalīta, viņu mantiskajām attiecībām piemērojami noteikumi par visas laulāto mantas šķirtību. Saistošu spēku attiecībā uz trešajām personām līgums un tiesas spriedums iegūst pēc to ierakstīšanas laulāto mantisko attiecību reģistrā, bet par nekustamo īpašumu — pēc to ierakstīšanas zemesgrāmatā.

Izraksti no ierakstiem laulāto mantisko attiecību reģistrā nekavējoties izsludināmi zināšanai oficiālā laikrakstā un par nekustamo mantu paziņojami zemesgrāmatu nodaļai ierakstīšanai zemes grāmatās.

Lapa atjaunināta: 25/06/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.